

רקע

מצני שווא, דברת

עשה הסכם עם עצמא

חברת דנהל פרומטריס נוסדה באי סתא בשנת 90 ע"י עידי אלק כן. חברת ס. דנהל תעשיית כללית בישראל הקמה בשנת 91 במטרה להקים ארבעה מפעלים תעשייתיים בבאר שבע. מרב המניות בה הוחזקו ע"י דנהל פרומטריס, ומימנו ע"י קומיט (שבבעלותו של פישר). בעקף לאלו הקמה חברות מספרות (התשלומות).

למעט המפרק, פישר נעל במדינה עד כונתו הקמת התשלומות. ע"י הגנתו של פישר אלק כן בעגלים של התשלומות, כאשר נמנעו בעגלים היה פישר. פישר, בנוכח בעגלים של דנהל פרומטריס, החם על הסכם להקמת מים עקב עם קומיט שבבעלותו. במילים פשוטות, פישר החם עם פישר על הסכם. שווי ביצוע הפרויקט נמדד על 112.6 מיליון דולר, שווי נאמנה למעט מחירי השוק המוקבלים (שעמדם נאמד ע"ד הפרויקט בלא יותר מ-40 מיליון דולר).

המפרק טען, שהשווי המאמץ של הפרויקט והגודל הכספי הניגוד במיקומות סיבוכיים הן שימוש בחברות הקשורות לפישר ולמקוריו. שליטתו של פישר בתשלומות הוסתרה במהלך הקמת הפרויקט, באמצעות חברות ומאמצות סיופת להטלת מגוון מנציגות אשר ידעו כי מדובר בפרויקט כביכול של עידי אלק כן, שמקיים אבוד.

אמריקאי. כמו כן, בניגוד למצגים, לא חשקו בפרויקט הון עצמי ממקורותיו של כן. המבנים התקבלו מנהלואות שניטלו מבנק נגלי דרך הרווחים של קומיט. לקומיט הועברו סכומי הלואה בשיעורים שיעלו על אלו שהשקיע בפרויקט. ולבסוף, פישר בנה את הפרויקט באמצעות חברת ידיוותיו לו המציא לתשלומות את החשבונית ברויף העצום של מאה ועשרים קשר מיליון דולרים.

על מי קביעתה של שוממת בית המוטט הנחותי בבאר שבע, שהה דברת, מנשיו של כן בניגוד לא שישקים נישא מכל רבב. הוא "שיחק את המשחק", בהנמדתו ענבו כמי שהשתק לפרויקט, ונע עימם "חוזמת נומי" כרזי פישר. "יבמן, תנאח שעידי מובנד ממתמחה אמדה, שלו עיקמים כאלה או אחרים באיזומה ובאר"ב יודד לכה שפלי", כתבה השופטת בענינו, "אך כן כהסבר, והחשבו מקובל עלי, שהוא אמנם היה הבעלים של 5% בלבד אך זה אשר נתן לו המניג'רונה הדרגיש מעודב ולרצות בהצלחת הפרויקט ולכן השתתף ביביותו של כאיש החיות ומתוך האינטרסים כבעלים של 5%".

אלא שהעיקר נסב כגומן סביב הטיענות שהומג כלפי פישר. השופטת דברת קבעה שהוא אכן ידע מצני שווא בתחייכות למשורבות כן בפרויקט ובדבי התקדמות הפרויקט, כאשר בהיותו הקבלן בשיטה הוא ידע שאין קשר בין המצגים הכוזבים לבין המצב לאשורו. הוא תונה את התבניות והת מוכה החשקעות, במטרה להוציא במיטה כספים. פישר חויב להשיב לקופת הירוק כסום של 113 מיליון דולר. כאשר ברישימה, חלק מקביעותיה העובדותיות של השופטת דברת לא היו מקובלות על שוממי בית המשפט העליון.

• עידי צבי נח

הקלה על דירקטורים?

בית המשפט העליון הקל הבוקר בחיובו של המנהל-דירקטור, ר"ד דוד פישר, בחובות חברת דנהל תעשיות, בכך 112.6 מיליון דולר, בגין הונאה בתשלומות. "לא כל התנהגות כושלת, בלתי והירה או בלתי ראויה מצד נושא המשרה, עולה כדי תרמית" ← עו"ד צבי נח

פסק דינם החשוב של שופטי בית המשפט העליון מחוקרם ספת את הכללים המוכרים לעניין אחריותם האישית של דירקטורים ונושאי משרה אחרים של חברה בפירוק, בנין פעולותיהם בניהול החברה. נושאים שהוסדרו בסעיפים 373 ו-374 לפקודת החברות, החלים מקום בו נכנסה חברה להליך של פירוק, הראשון, נושא אופי עונשי השני, עוסק בפיצוי השכה.

וכפי קביעת בית המשפט העליון מחוקרם, "סעיפים 373 ו-374 לפקודה מתווים מסלול מיוחד, המאפשר לבית המשפט להטיל אחריות אישית (פלילית ואזרחית) על דירקטורים ונושאי משרה אחרים של חברה בפירוק, בנין פעולותיהם בניהול החברה. סעיפים אלה באים ליתן הגנה לנשים וליצור דרך מהירה ו"עילה, אשר באמצעותה ניתן יהיה לחייב נושאי משרה שחשבו, בתבניות החברה ובחשבת כספיים לחברה או בפיצוייה".

בשני סעיפים אלו מוקדם לבית המשפט שיקול רעיון רחב וסמכות סיופת להטלת מגוון מנציגות - החל מהטלת אחריות אישית על מנהל החברותיה של חברה, המשרת בהטלת איסור על מעורבות בניהול החברה (למשל 5 שנים), וכלה בהטלת עונשי מאסר (עד שנת מאסר אחת). הסעיפים מכילים סממנים של

"אי אפשר להפיל הכל על דירקטור אחד"

לדברי פרופ' יוסף גרוס, בשנים האחרונות גבר השימוש בסעיף 373 ה"מת". השופט מצא החל בהרגעת המגמה

סעיף 373 דרוש כמה תנאים מקדמיים, ובהם שהחברה מצויה בהליך פירוק, שהונחה בקשה מוכב"ר, המפרק, או כל נושא או משתתף של החברה, נוגעת לנזק ששימש נושא משרה בחברה. תנאי שלישי הוא, ש"עסק של החברה יתנהל תוך כוונה לרימת את נושאי או את נושאי של אדם אחר או לכל מטרת מרימה". תנאי הרביעי ורוש, שהנ"תנע "היה בירועין שותף בניהול העסק".

בהתקיים תנאים אלה, קמה לבית המשפט סמכות להצהיר, שנושא המשרה ישא באחריות אישית ללא הגבלה לחבותיה של החברה, כולן או מקצתן, וזאת "אם נראה לו נכון לעשות כן". סעיף 373 אינו דרוש קשר סיבתי בין התרמית לבין פירוק החברה, אולם במישור המעשי, למרות שניתן לתבוע את הדירקטור בעילת מירמה, מעדיפים להביא לפירוק החברה כדי להשתמש בסעיף 373.

לסעיף יש אופי עונשי, הן בשל הסנקציה הפלילית שהוא קובע - שנת מאסר בפועל או איסור על מעורבות בניהול החברה למשך שנים, והן משום שהסנקציה האזרחית הקבועה בו, איננה מוגבלת רק לנוכח שגרים נושא המשרה כמעשי, אלא היא כוללת גם היבט של מעין "פיצוי עונשי". במסך הדין, לא הכריעו שופטים בשאלה האם הסעיף הוא במהותו הוראה סטטוטורית של הרמת מסך ההתאגרות, המוגע בעקרון הישות המשפטית ה"פירדת של החברה, או שמא הוא נגזר מעקרונות האחריות האישית של נושאי משרה.

גם בשאלת רמת ההוכחה הנדרשת לצורך הסעיף נתגלעה מחלוקת. קט. בעבר, קבע השופט סגור, כי מהאפשרות להטיל סנקציה פלילית לפי סעיף זה "נבחר, כי מטוח הוראות הנדרשות עליונט להטיל אחריות אזרחית לפי סעיף 373, והנה מעל המירה הרגילה". השופט ריבלין, לעומת זאת, היה "נמנע מקבי" עת רך הוכחה שונה מהה מקובל במשפט האזרחי", שהוא מאון ההסתברויות. בשל השלכותיו החמורות של הסעיף, נקבע כי "הקמת עילה להטלת אחריות אישית על דירקטור לחבות החברה אכן מתוגנית בחוכמה כוונת מירמה, ואין די בהבאת ראיה לניהול רשלני, או להתנהגות שאינה בתום-לב". גם השופט ריבלין הרגיש, כי "לא כל התנהגות כושלת, בלתי-והירה או בלתי-ראויה מצד

אהרון ברק

אליעזר ריבלין

סענת המערער, כי המחזיו לא התיר לו להעיר באמצעות כינוס (Video Conference) ממוקום מושבו באיסליה	פרסמת סעיף 373 (בעל האופי העונשי) 374
הסכם הגישה הפשה שבה אמצעים טכנולוגיים, משוכללים ככל שיהיו יחליפו את היתרון שבהתייבצות הצדדים ועדימה זה מול זה, פנים מול פנים	פרסמת סעיף 373 (בעל האופי העונשי) 374
הסעיפים מתווים מסלול מיוחד, המאפשר לבית המשפט להטיל אחריות אישית (פלילית ואזרחית) על דירקטורים ונושאי משרה אחרים של חברה בפירוק, בנין פעולותיהם בניהול החברה	הערה מסתייגת של השופט ברק
אופי דומי; תכליות של ייעול של הליכי הדין וההכרעה וההתנהגות	אופי דומי; תכליות של ייעול של הליכי הדין וההכרעה וההתנהגות
הימצאות החברה בהליך פירוק; הגשת בקשה מטעם כונס הנכסים הרשמי, מפרק או משה; ניהול חברה תוך כוונה לרמות את נושאי או אדם אחר; ומודעות הדירקטור לניהול החברה במירמה	מיה תרמית של דירקטור?
לא די בהתנהגות רשלנית או נשלת גרידא. "יש לנתון את ניהול החברה תוך שקיילת כל הנסיבות שלעניין"	הערה מסתייגת של השופט ברק
אם נהנה שסעיף 373 איס ויצר נשלה עצמאית, הרי שהשעד הכספי הקבוע מ- הסלת אחריות אישית על הדירקטור לכל חובות החברה - הוא סעד המשא אופי עצמאי, תרופה זו אינה קיימת בדין המהותי הכללי	

והונה את הנושים של החברה ואת הבנקים (לעיקרו סיפור המעשה, ראי בנפרד). סעיף 373 לפקודה קובע ארבעה תנאים מיקדמיים לתחילתו - הימצאות החברה בהליך פירוק; הגשת בקשה מטעם כונס הנכ"ס הרשמי, מפרק או נושה; ניהול חברה תוך כוונה לרימת את נושאי או אדם אחר; ומודעות הדירקטור לניהול החברה במירמה.

המחלוקת במסרה הגרון נסבה על תנאים שלוש וארבע, הווה אומר, סביב השאלות - האם העסק נוהל ברכי מירמה, והאם הוכחה מודעותו של פישר לכך שהשופט המחזיות דברת השיבה בחיוב לשתי השאלות הנ"ל, והטילה, ככתוב למעלה, את מלוא האחריות על כתפיו. פישר טען, כי ע"ה, כש, היה

הזנה את הנושים

פסק הדין מחוקרם ניתן בערעור שהגיש ר"ד פישר על חיובו לשאת בכל חובותיה של חברת ס. דנהל תעשיות כלליות בישראל, בסכום האנדי של 113 מיליון דולר. את פסק הדין כתב השופט אליעזר ריבלין, בהסכמתו עמיתו (ובתוספת הערות משל הנשיא אהרון ברק, שמיקד את הערותיו בתעלי את הסתייגויות ושאלות לעניין תחום ההתפרסות של החיובים מכוח סעיפים 373 ו-374).

שופטת בית המשפט המחוזי בת"א, שרה רברת, קבעה שהמנהל רוד פישר יצא מצני שווא כוזבים

נושא המשרה, עולה כדי תרמית". הנשיא ברק כתב בהחלטתו, כי הסעיף מקנה לבית המשפט שיקול רעת האם לחייב את נושא המשרה בכל חובות החברה או רק בקצתן. "אין מקום לניודה אוטומטית של חיוב הדי"קטור בחבות החברה לנושים. על בית המשפט לשקול, על-פי נסיבות המקרה, מה היקף החבות שראוי להטיל על הדירקטור. זאת בהתחשב, בין היתר, בחיפף חביות החברה, במידת אשבו של הדירקטור, בחיפף הנזקים לנושים, ובגור"מים שהביאו לקריסת החברה ולפירוקה".

"קביעת היקף החבות היא עניין שבשיקול רעת. היא מחייבת בירור עובדתי ומשפטי מקיף", שלא נעשה לדעתו במסרה זה. פרופ' יוסף גרוס, שייצג את פישר, אמר כי "סעיף 373 מעלה בעיה, משום שהתביעה מוגשת במסגרת פירוק החברה, ואין גבולות לסכום כי אין בעיה של אגרה. הפרוצדורה היא מהירה נעשית בדרך של המרצה, ולכן אנשים יכולים להיתקע בחובות גדולים כשלא הכוזה מידת התרמית". גרוס אמר, כי סעיף 373 היה "סעיף מת ורק בשנים האחרונות המפרקים עישים בו שימוש מיידי, בכל פעם שיתון צו פירוק. לפני כמה חודשים, ניסה השופט מצא להרגיע את המגמה וכיום קבע בית המשפט שאי אפשר לתפס די"קטור אחד ולומר שהוא אחראי לכל החובות, משום שהיתה שורה של אנשים שהיו קשורים. השופטים אמרו, שצריך לברוק כיצד האחריות מתחלקת וכמה הישגלות שלו היתה גדולה".

עו"ד אלון קלמנסון, שייצג את המפרק של החברה, ר"ח צבי יוכמן, אמר "לגלובס" כי פסק הדין "עושה סדר בכל ההלכות הקשורות לסעיף 373, וקובע מסמרות בנושא. לרבות לעניין סדריו הדין ובפרוצדורה".

ובחריטנו מקור ניהול העסקים המקובל והחוגן ולא כמעשיהם או במנהליותם של הולות. לא כל התנהגות כושלת או בלתי והירה של דירקטור תעלה כדי תרמית. מוקד בחינת המעשים של הדירקטור איננו תלוי-זמן (משך הזמן שבו פעל הדירקטור כדרכים פסולות), וגם לא תלוי-היקף העיסוקאות שבוצעו על ידו. "המבחן הראוי הוא מבחן מכלול הנסיבות. תרמית כעסקה בודדה, קצרת-מועד, יכול שתעלה עשירות-מיניגים, מבחינת חומרתה, על שורה של תרמיות 'פעוטות-ערך'; התנהגות לא ראויה במשך זמן ארוך יכול שתיוותר מתוך לגבולות הסעיף. הבחינה היא מהותית וכוללה, ואין היא מתוחמת לקריטריון זה או אחר. יש לבחון את ניהול החברה תוך שקיילת כל הנסיבות שלעניין", קבע השופט ריבלין.

במסרה הגרון, אכן טוזה פישר עוברות שונות שיר צרו מצני שווא ותרמית כלפי הנושים וכלפי הבנקים. כל זאת לעניין אחריותו. ואולם, לעניין היקף האח"ריות, סברו שופטי בית המשפט העליון, שייכת בו היו אחראים נוספים, שאחריותם האפשרית ומידותיה לא נבחנו ע"י השופטת רברת. "הקביעה כי המערער אחראי לפי סעיף 373 לפקודה אינה מחייבת, בהכרח, את חיובו לשאת כאופן אישי בכל חובותיה של החבר"רה. אחריות לחוד, ושיעור החבות לחוד". שופטי בית המשפט העליון הורו להחזיר את הדין לרשות דברת, לשתי מסרות עיקריות - הן לשקר לת שיקולים היכולים להפחית משיעור אחריותו של פישר, והן לשקילת שיקולים שבכוחם להטיל מקצת משיעור האחריות על כתפיהם של אחרים. בין היתר, ציינו השופטים את הנושאים הבאים הראיים לשקילה - לא רק פישר היה הגורם למתן ההלוואות לתשלומות, גם לכך היה חלק בנושא, ואולי גם לגורמים נוספים: ספיקות בדבר נכונות ההגנה שהיגנתה את השופטת רברת, כאילו ומלכתחילה המרויקט לא היה אלא קליפה ריקה שגרונה לכיסולן קיומו האפשרי של ביטוח להלוואה, נושא העשירי להשליך על היקף חבותו של פישר; וקיום מודער מהחובות, שלפישר אין אחריות לגביהם. ●

ע"מ 7516/02 ד"ר דוד פישר נ. רזיה צבי יוכמן, מפידי מיום 11.4.05. השופטים אימננד לוי, אשר גרונגס ויהודנת עויאל. בשם המערער עו"ד קליג-הנדלר, בשם רזיה יוכמן עו"ד אלון קלמנסון, בשם כונס הנכסים הישמי עו"ד שריפסקי

שותף למעשיו, וכי הוא בחר לשמש "שעיר לעז"אול" שישלם את מחיר כישלון הפרויקט. לטענה זו של פישר השיבו הבוקר שופטי בית המשפט העליון שתי תשובות: במישור עצם הטלת האחריות - נדחתה הטענה במישור היקף האחריות שהוטלה - נתקבלה הטענה, כפי שיפורט בהמשך.

"אי אף לכך היה תפקיד משמעותי יותר מזה המ"שותף למעשיו, וכי הוא בחר לשמש "שעיר לעז"אול" שישלם את מחיר כישלון הפרויקט. לטענה זו של פישר השיבו הבוקר שופטי בית המשפט העליון שתי תשובות: במישור עצם הטלת האחריות - נדחתה הטענה במישור היקף האחריות שהוטלה - נתקבלה הטענה, כפי שיפורט בהמשך.

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

שיער אכן טוזה עוברות

שונות שיצרו מצני שווא

ותרמית כלפי הנושים וכלפי

הבנקים. כל זאת לעניין

האחריות, סברו שופטי בית

המשפט העליון, שייכת בו

היו אחראים נוספים,

שאחריותם האפשרית

ומידותיה לא נבחנו ע"י

השופטת דברת. "הקביעה

כי המערער אחראי לפי סעיף

373 לפקודה אינה מחייבת,

בהכרח, את חיובו לשאת

באופן אישי בכל חובותיה

של החברה. אחריות לחוד,

ושיעור החבות לחוד" ●

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת

המנהל (במסרה הגרון, פישר), באשמתו המוטרת